

ANDREAS
SCHLIEPER

HEIKE
REINECKE

Kuuluisat
kissat
ja heidän
ihmisiensä

BAZAR

ANDREAS SCHLIEPER HEIKE REINECKE

Kuuluisat
kissat
ja heidän
ihmisiensä

Suomentanut Heli Naski

BAZAR

Bazar Kustannus Oy
Alkuteos: *Legendäre Katzen und ihre Menschen*
© 2019 Ecwin by Benevento Publishing /
Heike Reinecke & Andreas Schlieper
Kuvat iStock

ISBN 978-952-279- 830-4

Taitto Jukka Iivarinen / Vitale
Painopaikka Scandbook UAB, Liettuva 2020

Sisällys

- 9 ALKUSANAT
- 13 Kenelle kissa naukuu
ERNEST HEMINGWAY (1899–1961)
- 19 Kissa kylpyhuoneessa
JACQUES DERRIDA (1930–2004)
- 27 The Big Cat
RAYMOND CHANDLER (1888–1959)
- 35 Tanssi kissamiehen kanssa
HARUKI MURAKAMI (1949)
- 45 Tule, kaunis kissa
CHARLES BAUDELAIRE (1821–1867)
- 53 Pääministerin virka-asunnon virallinen hiirestäjä
WINSTON CHURCHILL (1874–1965)
- 59 La Chatte Amoureuse
SIDONIE-GABRIELLE COLETTE (1873–1954)
- 67 Kissat ja metsänkävijä
ERNST JÜNGER (1895–1998)
- 73 I love your kisses
FREDDIE MERCURY (1946–1991)
- 79 Cocteau kuuluu minulle
JEAN COCTEAU (1889–1963)
- 85 Punaisen ympyrän kissat
JEAN-PIERRE MELVILLE (1917–1973)

- 91 Kissan pyjama
RAY BRADBURY (1920–2012)
- 97 Kissa on kaunis paholainen
CHARLES BUKOWSKI (1920–1994)
- 105 Paras fiksatiivi
GUSTAV KLIMT (1862–1918)
- 111 Emil ja kissat
ERICH KÄSTNER (1899–1974)
- 117 En ole siveä porvariskissa
HEINRICH HEINE (1797–1856)
- 123 Ihminen rakentaa liian monia aitoja
ja liian vähän kissanluukkuja
ISAAC NEWTON (1642–1727)
- 129 Rosa, Mimi ja Lenin
ROSA LUXEMBURG (1871–1919)
- 135 Kuinka kehittyä suureksi kissaksi
E.T.A. HOFFMANN (1766–1822)
- 141 Kissa on vapaa toimija
KURT TUCHOLSKY (1890–1935)
- 149 A Very Fine Cat Indeed
SAMUEL JOHNSON (1709–1784)
- 153 Olen kuin kissa
FRIDA KAHLO (1907–1954)
- 157 Sininen kissa
FRANZ MARC (1880–1916)

- 163 Kissa, joka haaveilee linnusta
PAUL KLEE (1879–1940)
- 169 Kissan nimi
T.S. ELIOT (1888–1965)
- 175 Kissanhelmipeili
HERMANN HESSE (1877–1962)
- 181 Vain kissa tietää totuuden
PATRICIA HIGHSMITH (1921–1995)
- 187 Vernaten kissat
O.W. FISCHER (1915–2004)
- 193 Aamiainen kissan kanssa
TRUMAN CAPOTE (1924–1984)
- 201 Kissoista eritoten
DORIS LESSING (1919–2013)
- 207 JÄLKISANAT
- 213 KIRJALLISUUTTA
- 219 KIRJOITTAJAT
- 221 LAINAUKSET

Alkusanat

Syy ihmisten yhteiseloon juuri kissojen kanssa on yksi historian suurista ratkaisemattomista arvoituksista. Kissat eivät vartioi kotia tai pihaa, niiden lihaa tai karvoja ei voi hyödyntää, ja niiden turkki on mennyt muodista aikoja sitten. Ne eivät ole erityisen hyviä metsästysapulaisia, ja ne leikkivätkin vain sille päälle sattuessaan. Herätyskelloina kissat kyllä ovat luotettavia, sillä ne vaativat ruokaa jo ennen auringonnousua eivätkä siedä viivyttelyä. Omistajalle käy pian erittäin selväksi, että ne ovat nirsoja kulinaristeja, joille ei kelpaa mikä tahansa muona. Ruoka- ja juomapuolesta huolehtimisen lisäksi työtä teettää myös kissanvessan puhdistus – mikäli katti ei ole selittämättömässä viisaudessaan päättänyt tehdä tarpeitaan seinälle, varomattomasti nurkkaan heitettyyn kenkään tai ulko-oven eteen. Ja koska kissat eivät ymmärrä rahan päälle, ne eivät tajua nahkasohvien ja antiikkipyötyien kalleutta, tunnearvosta puhumattakaan. Kissat eivät salli ihmisten kouluttaa itseään, sen tietää jokainen lapsikin, jonka käsivarret ja

sääret kissa on raapinut naarmuille. Pikemminkin päinvastoin: kissa on todellinen mestari kouluttamaan ihmisiä.

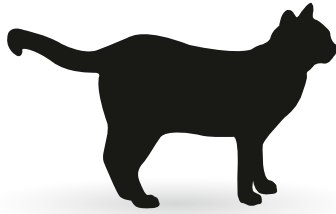
Siitä ei kuitenkaan pääse yli eikä ympäri, että yhä useammassa taloudessa on kissa tai useampikin. Kissat ovat tilastojen mukaan EU:n suosituimpia lemmikkieläimiä, vaikka hiiret ja rotat eivät näillä leveyksillä enää aiheutakaan välitöntä vaaraa ravinnollemme ja hygieniaallemme. Kissojen alkuperäinen tehtävä, tuholaisten hävittäminen, on nimittäin hoitunut jo pitkään ihmisen kehittämien myrkkujen avulla. Nykyään pikemminkin järkytymme, jos kissa täyttää osuutensa ikivanhasta sopimuksesta ja tuo jonain aamuna taloon hiiren, rotan tai linnun. Tai peräti jahtaa perheen undulaattia tai kultakalaa. Tai järsii nautiskellen kalliita mokkanahka-kenkiämme. Moisista pikkujutuista huolimatta kissanruuan ja kaikenlaisten kissantarvikkeiden markkinat ovat kovassa kasvussa. Kauppa käy kuin siimaa varsin yllättävissäkin maisissa, kuten Japanissa tai Kiinassa, jossa on luovuttu yhden lapsen politiikasta – nähtäväksi jää, tuleeko tilalle pian yhden kissan politiikka.

Todellinen kissanystävä viittaa kintaalla kaikelle tälle. Hän on tietoinen riippuvuudestaan ja käsittää kyllä, ettei karvoja kylvävän, allergisoivan, kehrävän otuksen kaipuussa ole mitään järkeä. Ainakaan taloudellisessa mielessä: ”Kissa on ainoa nelijalkainen eläin, joka on saanut ihmisen uskomaan, että hänen täytyy elättää sitä saamatta mitään vastapalvelukseksi”, kirjoitti kirjailija-toimittaja Kurt Tucholsky 17. kesäkuuta vuonna 1928 *Vossische Zeitungissa*, ja sehän on laittamattomasti sanottu vielä tänäkin päivänä. Joskus tulee mieleen, mahtavatko kissat olla olemassa vain todistaakseen meille,

ettei kaikkea elämässä voi mitata rahassa eikä epäjumala nimeltä Mammona hallitse vielä ihan kaikkea ihmiselämässä. Kissat avaavat meille näkymän satumaahan, jossa kehrääminen, naukuminen ja raapiminen ovat vielä arvossaan. Siellä voi viettää päivät pitkät nukkumalla ja itseään pesemällä leimautumatta laiskottelijaksi tai sosiaalipummiksi. Siellä voi yrittää aina uudestaan, kun elämiä kerran on yhdeksän – ja jossain niistä varmaankin onnistaa. Pakko myöntää, että kissojen lokoisa elo herättää meissä melkoista kateutta.

Onneksi moni muukin on hurmaantunut kissoista. Kaikkina aikoina ympäri maailman on ollut naisia ja miehiä, jotka ovat myöntäneet avoimesti kissahulluutensa, kuuluisia naisia ja miehiä, joiden hengenheimolaisuutta ei tarvitse hävetä. Päinvastoin: me saamme ja meidän pitääkin olla ylpeitä kuulumisestamme niin hienoon joukkoon. Tämä yhteinen harrastuksemme myös lähentää meitä huomattavasti näihin sivistyneisiin, oppineisiin, luoviin, merkittäviin, mahtaviin, kauniisiin ja rikkaisiin ihmisiin. Yllämme heidän tasalleen, kun rapsutamme kissaa juuri oikealla tavalla. Entä voimmeko olla varmoja, etteivät heidän huikeat saavutuksensa johdu nimenomaan ahkerasta kissan rapsutuksesta? Ja tietysti myös tassut ojossa selällään loikovan kissan tyytyväisestä kehräyksestä.

Kenelle kissa naukuu

ERNEST HEMINGWAY
(1899–1961)

Jos vannoutunut kissojen ystävä ja kirjailija joutuisi valitsemaan joko Nobelin kirjallisuuspalkinnon tai omaa nimeään kantavan kissarodun, kumman hän mahtaisi ottaa? Ernest Hemingwayn ei tarvinnut miettiä mokomaa, sillä hän sai molemmat. Ensin Nobelin palkinnon – vuonna 1954 teoksesta *Vanhus ja meri* – ja myöhemmin vielä kunnian monivarpaisten kissojen nimeämisestä hänen mukaansa. Polydaktyylisiä kissoja kutsutaan nimittäin kansan suussa Hemingwayn kissoiksi; tieteellinen nimityshän kiinnostaa vain asiantuntijoita. Näillä mirreillä on jopa seitsemän varvasta (useimmiten) etutassuissaan ja (harvemmin) takatassuissaan. Ominaisuuden selittää geneettinen poikkeavuus, joka ei kuitenkaan uhkaa kissan terveyttä tai vammauta sitä, vaan pikemminkin päinvastoin: monivarpaiset kissat ovat yleensä huomattavasti ketterämpiä ja taitavampia kuin lajitoverinsa, joilla on tavanomainen määrä varpaita.

Ne nimettiin Hemingwayn mukaan siksi, että kirjailijalla oli monivarpaisia kissoja, joista ensimmäisen nimi oli Snowball. Hän sai sen vuonna 1931 lahjaksi pelastuslaivan kapteenina toimineelta Stanley Dexteriltä asuessaan Key Westissä Floridassa. Monivarpaisia kissoja pidetään erityisen tehokkaina hiirten pyydystäjinä, minkä vuoksi ne ovat suosittuja laivakissoja, ja niiden uskotaan tuovan onnea. Hemingwayn talossa oli jo entuudestaan kissoja, ja Snowballin pariteltua niiden kanssa monivarpaisia kissoja syntyi lisää. Nykyään museona toimivassa talossa majailee edelleen neljästäkymmenestä kuuteenkymmeneen kissaa, joista noin puolet on monivarpaisia. Vaikka ominaisuus periytyy, se ei ole dominoiva, joten kaikki jälkeläiset eivät ole monivarpaisia.

Hemingwayn kissoiksi tämän mutaation kantajia alettiin kutsua luultavasti vasta myöhemmin, kirjailijan jo kuoltua. Tämän voi nähdä postuumina kunnianosoituksena verrattomalle kissojen ystävälle – mutta myös myöhäisenä kohtalon ivana, sillä Snowball ja muut Key Westin katit eivät suinkaan olleet ensimmäisiä eivätkä myöskään ainoita kissoja Hemingwayn elämässä. Hänellä oli pienestä pitäen kissoja kaikkialla, missä hän asui ja työskenteli, ja joihinkin niistä hän oli aivan erityisen kiintynyt. Hemingway itse uskoi vakaasti kissojensa tukevan häntä hänen työssään. Vaikka hän vaali machon imagoaan ja korosti jo nuorena syttynyttä kiinnostustaan metsästykseseen, troolikalastukseen, nyrkkeilyyn ja ennen kaikkea härkätaisteluun, hän rakasti syvästi ja hellästi kissojaan, jotka hän toisinaan tahtoi jopa korottaa ihmisten yläpuolelle. ”Kissa on emotionaalisesti täysin rehellinen”, hän kirjoitti. ”Ihmiset salaavat hanakasti tunteensa milloin mistäkin syystä, mutta kissa ei sitä tee.”

Hemingway ei rakastanut ainoastaan kissoja, myös hänen rakkautensa naisia kohtaan oli legendaarista. Nämä tunteet vaikuttivat sulautuvan toisiinsa erikoisella tavalla, ja niinpä hän antoi naisilleen sekä teoksissaan että tosielämässä kissamaisia lempinimiä, kuten Kat, Kath, Cat, Feather Kitty, Katherine Kat, Kitten tai Kittner. Toisinaan hän allekirjoitti kirjeensä naisilleen nimellä Your Big Kitten eli Iso Kissanpoikasi. Eräessä laulussa – josta hän kirjoitti kissojen pitäneen kovasti – hän ikuisti rakkautensa kissoihin: ”A feather kitty’s talent lies in scratching out the other’s eyes. A feather kitty never dies, oh immortality”. Feather Kitty eli Pehmoimen kissanpentu oli myös hänen suosikkilempinimensä ensimmäiselle vaimolleen Hadley Richardsonille. Monissa hänen teoksissaan on elämäkerrallisia viittauksia hänen elämänsä tapahtumiin, ihmisiin ja eläimiin.

Pariisissa, missä Hemingway asui Hadley Richardsonin kanssa, hänellä oli persialaiskissa Feather Puss (nimi lyheni myöhemmin muotoon F. Puss), jota hän kuvailee vuonna 1964 postuumisti julkaistussa muistelmateoksessaan *Nuoruuteni Pariisi* pienen poikansa John ”Bumbeyn” valppaaksi lapsenvahdiksi. Richardsonille Hemingway tiettävästi omisti myös vuonna 1924 ilmestyneen novellin *Kissa sateessa*, jonka päähenkilö, nuori nainen, kokee elämänsä toivottomaksi ja toivoo kissaa. Myöhemmin, asuessaan Key Westissä toisen vaimonsa Paulinen ja heidän yhteisten poikiensa Patrickin ja Gregoryyn kanssa, Hemingwayllä oli kuusivarpainen Snowball ja monta muuta kissaa. Hemingwayn kiintymys kissoja kohtaan kasvoi kuitenkin todella huomattavaksi vasta hänen muutettuaan vuonna 1939 kolmannen vaimonsa Martha Gellhornin kanssa Kuubaan Havannan lähellä sijaitsevaan Finca

La Vigiaan, jossa hän vietti muutaman vuoden myös neljän ja viimeisen vaimonsa Mary Welshin kanssa. Siellä persialaiskissa nimeltä Princessa ja entinen kulkukissa Boise Cojimarista panivat alulle kovaa vauhtia kasvavan kissapopulaation. Hemingwayllä oli tarkoitus jalostaa näiden kahden ja angorakolli Good Willin avulla uusi kissarotu, mutta suunnitelma ei toteutunut. Kun jälkeläisissä alkoi esiintyä sukusiitoksen vuoksi sairauksia ja vammoja, Martha antoi kastroida kaikki sukukypsät kissat, mitä Hemingway ei antanut hänelle koskaan anteeksi.

Kissoja oli joka puolella taloa; seuraukset on helppo kuvitella. Mary, joka rakasti kissoja yhtä paljon kuin Hemingway, keksi lopulta, että heidän fincansa lähelle rakennettaisiin erityinen kissatalo. Kuten Hemingway kirjoitti eräässä kirjeessään, kissojen ei tahdottu ”tuntevan, että ne oli karkotettu Siperiaan tai hylätty”. Ja toki hän halusi myös varmistaa, että ”niistä huolehdittiin hyvin ja ne olivat onnellisia”. Tämän ”kissojen onnen” vuoksi hän oli myös valmis suuriin uhrauksiin. Niinpä hän ei suuttunut lainkaan, kun Friendless-kolli (Boisen ja Princessan poika) merkkasi Shakespearen kalliin ensipainoksen. Hemingwayn mielestä olisi nimittäin ollut ”epäreilua pitää kissoja, jos niitä ei ruoki kunnolla ja tulkitsee niiden luonnolliset mielijohdeet ’synniksi’”. Hän ei välttämättä tarkoittanut täyttä totta murjaistessaan, että veisi ensipainoksen kissataloon, jotta Friendless voisi kenenkään esitämättä jatkaa sen merkkailua. Mutta se tiedetään, että hän opetti Friendlessin juomaan kanssaan: kirjailija nautti viskinsä raakana, kissa puolestaan maidon kera.

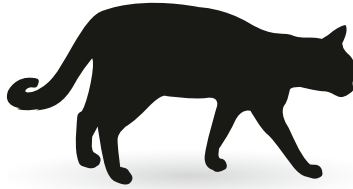
Siispä rakennettiin torni, jossa oli kokonainen kerros kissoille. Uudessa rakennuksessa otettiin huomioon sekä

kissojen että ihmisten tarpeet, sillä Hemingway näki sinne niin makuu- ja kylpyhuoneesta kuin terassilta, keittiöstä ja ruokailuhuoneestakin. Asuintalon ikkunat pidettiin auki, jotta kissat saattoivat kulkea kaikkina vuorokaudenaikoina sisään ja ulos ja niistä rakkaimmat, kuten Boise, voivat olla Hemingwayn luona yölläkin.

Boise, jota Hemingway kutsui myös Veljeksi, lienee ollut kirjailijalle kaikkein tärkein. Tällä mustavalkoisella lyhytkarvaisella kollilla oli naamassaan huomiota herättävä musta naamio, ja se oli hänelle ilmeisesti läheisempi kuin kukaan tai mikään muu. Boise käveli hänen rinnallaan kuin koira, oli hänen seuranaan, kun hän kirjoitti, istui hänen sylissään, kun hän luki, nukkui yöt hänen rintansa päällä tai vieressään ja jakoi hänen jokaisen ateriansa – kirjaimellisesti, sillä Boise inhosi kissanruokaa. Boise aavisti aina ennalta Hemingwayn matkoille lähdöt. Hemingwayn suru oli suunnaton, kun Boise sai vuonna 1956 hänen poissa ollessaan sydänkohtauksen ja kuoli. ”Eläinten kuolemasta kertovat kirjeet eivät ole parhaita, mitä voi lähettää”, hän kirjoitti.

Hän kuvasi suhdettaan Boiseen vuonna 1951 kirjoittamassaan (ja postuumisti vuonna 1970 julkaistussa) teoksessa *Saaret ja virta*. Se on hyvin omaelämäkerrallinen romaani, joka käsittelee etenkin kovana ja karskina esiintyvän taiteilijan haavoittuvaa psyykeä: ”Kun hän sinä iltana oli istunut isossa tuolissa lukemassa Boise vierellään, hän oli ajatellut ettei hän tiennyt mitä hän tekisi jos Boise kuolisi. Kissan teoista ja epätoivosta hän päätteli, että kissalla oli samat tunteet miestä kohtaan. [...] Merellä hän ajatteli Boisea ja sen omituisia tapoja ja sen epätoivoista, toivotonta rakkautta.”

Hemingwaylle kissat olivat ”kehräystehtaita” (*purr factories*) ja hän luonnehti niitä ”rakkaussieniksi” (*love sponges*), sillä ne imevät ihmisten rakkauden ja antavat puolestaan lohtua ja seuraa elämän vaikeinakin aikoina – ja niitä Hemingwayllä todella riitti. Hän kärsi koko elämänsä ajan kaksisuuntaisesta mielialahäiriöstä, jota kutsuttiin ennen maanisdepressiivisyydeksi. Se aiheuttaa kausittain voimakkaita mielialan vaihteluita, joita ei pysty hallitsemaan tahdonvoimalla, aina silmitömästä riemusta synkimpään alhoon. Juuri masennuksen hetkinä ja kaivatessaan poikiaan hän tuntuu saaneen kissoiltaan vuosikymmenten ajan lohtua ja tukea, kunnes eräänä päivänä nekään eivät enää pystyneet häntä auttamaan: heinäkuun toisen päivän aamuna vuonna 1961 hän teki viimeisessä asuinpaikassaan Idahossa itsemurhan – kollikissansa Big Boy Petersonin läsnä ollessa. Hänen terveytensä reistaili pahasti, ja hän oli kuullut muutamaa kuukautta aiemmin huhtikuussa, ettei pääsisi takaisin vallankumouksen jälkeiseen Kuubaan, rakkaalle fincalleen, veneelleen, keskeneräisten käsikirjoitustensa pariin eikä myöskään suuren eläinperheensä luo, johon kuului koiria ja peräti kuutisenkymmentä kissaa. Tämä sai hänet tiedostamaan tuskallisesti, että hänen tuttu ja rakas elämänsä oli peruuttamattomasti lopussa. Hemingwayn viimeiset sanat Mary-vaimolleen hänen kuolemaansa edeltävänä iltana kuuluivat: ”Hyvää yötä, kissanpentuni.”

Kissa kylpyhuoneessa

JACQUES DERRIDA

(1930–2004)

Mitä tekee filosofi, joka rakastaa kissoja? – No, ehkä hän kysyy itseltään: ”Kuka minä olen, ja kuka siinä tapauksessa on kissa?” Ja jos hän sattuu vielä olemaan moderni filosofi, hän antaa useamman kuin vain yhden vastauksen, sillä jos me nykyään jostain olemme aivan varmoja, niin siitä, ettei mitään totuutta ole, paitsi enintään tiettyinä aikoina ja vain määrätyin ehdoin, ja parhaassakin tapauksessa, jos ylipäättään, jonkinlaisena määräaikaisena sopimuksena. Totuus on – filosofien kieltä käyttäksemme – ehdollinen käsite: jokin voi olla totta, mutta ei välttämättä, ja huomenna se on taas toisin tai ehkä täsmälleen samoin. Varma ei voi olla, eikä varsinkaan tarkka.

Selvä se: ihminen on ihminen ja kissa on kissa, siinä ei ole viime vuosituhansina tapahtunut suurta muutosta, ainakaan geneettisesti, ja se toki merkitsee jotain vielä nyky-päivänäkin. Mutta mitä tulee käsitteisiin ”ihminen” ja ”kissa”,

niin todettakoon lyhyesti, että niiden merkitys vaihtelee ajan ja paikan mukaan ja toisinaan myös hetkittäin. Sillä siitä ei ole epäilystäkään, että keskiaikana kissa nähtiin aivan toisin kuin nykyään – se ei suinkaan ollut sympaattinen lemmikki vaan silkka pahan ruumiillistuma. Joku kiinalainen puolestaan saattaisi liittää siihen täysin muita mielleyhtymiä – kenties jopa jonkin herkullisen reseptin. Monia aikoja, monia paikkoja, monia totuuksia. Avoimeksi jäänee enää vain se, miettiikö kissa puolestaan elämänsä merkitystä vai eläkö se vain.

Jacques Derrida oli juuri tällaisia pohtinut moderni filosofi. Hän syntyi vuonna 1930 juutalaiseen perheeseen Algeriassa ja muutti Ranskaan vuonna 1949. Silloin hän oli jo kokenut henkilökohtaisesti, mitä yhden ainoan totuuden sallimisesta seuraa: häneltä oli juutalaisena evätty oikeus käydä koulua, ja vasta sodan jälkeen ja Vichyn hallinnon päätyttyä hän pystyi käymään koulunsa loppuun ja suorittamaan vuonna 1954 loppututkinnon *École Normale Supérieure*ssa, yhdessä Ranskan arvostetuimmista korkeakouluista. Siitä sai alkunsa loistava akateeminen ura: Derrida opetti Sorbonnessa ja Harvardissa, Johns Hopkinsin yliopistossa, Cambridgessa ja Kalifornian yliopistossa. Kesällä 2004, vähän ennen kuolemaansa, hän hyväksyi vielä kutsun Heidelbergin yliopistoon, muttei pystynyt enää lähtemään sinne.

Jacques Derrida on läpeensä moderni filosofi, ja siksi asian-tuntijatkin ymmärtävät häntä vain harvoina valaistumisen hetkinä. Hän kuuluu niihin lukuisiin nykyajattelijoihin, jotka ovat menettäneet aikaa sitten uskonsa siihen, että selkeitä ja todellisia käsitteitä olisi löydettävissä edes perusteellisesti

pohtimalla – joten he eivät edes yritä. Tämä epäilevä asenne ilmenee ennen kaikkea kielessä: siinä Derrida päästää assosiaationsa valloilleen tehdäkseen oikeutta totuuksien moninaisuudelle. Ja tämän kielen vuoksi sekä yksinkertaisen lukijan että kääntäjän on kovin vaikea lähestyä Derridan ajatuksia oikealla tavalla.

Hän antoi viimeiselle projektilleen, jota hän ei pystynyt enää saattamaan päätökseen ja josta tässä on kyse, nimen *L'animal, que donc je suis*, jonka voisi kääntää Descartes'n kuuluisan lauseen "Ajattelen, siis olen" tyyliin joko "Eläin, joka siis olen" tai "Eläin, jota minäkin seuraan". Hän havainnollistaa kielen ja siten myös ajattelun epäselvyyksiä näillä lähinnä ranskaksi toimivilla monimerkityksisyyksillä, jotka ovat vain vaivoin käännettävissä muille kielille. Niinpä sanasta *animaux* (eläimet) tulee samalta kuulostava *animot*, millä hän korostaa, että *animal* (eläin) on loppujen lopuksi vain sana (*mot*), josta ei voi johtaa sen kummempia päätelmiä, ei ainakaan perustella ihmisen ylemmydentunnetta eläimeen nähden. Etenkään kun Derrida joka tapauksessa epäilee, voiko *eläintä* ylipäätään käyttää yleiskäsitteenä, aivan kuin kaskas, elefantti, rautiainen, helmivene tai juuri kissa olisivat kaikilta olennaisilta ominaisuuksiltaan samanlaisia. Niinhän asia ei missään tapauksessa ole; sen voi vahvistaa jokainen kissanystävä, joka on joskus nähnyt helmiveneen.

Derrida ei toki ollut ensimmäinen eikä myöskään ainoa, joka on tarkastellut filosofisessa ajattelussaan ihmisen ja eläimen eroa. Länsimaisessa traditiossa tätä kysymystä on aina lähestytty kahta eri reittiä. Ensimmäinen tie seuraa Raamatun käskyä, jonka mukaan ihmisten tulee alistaa maailma valtaansa. ("Olkaa hedelmälliset, lisääntykää ja täyttäkää maa

ja ottakaa se valtaanne. Vallitkaa meren kaloja, taivaan lintuja ja kaikkea, mikä maan päällä elää ja liikkuu.”) Vaikka loikoilevia, hiippailevia, kehrääviä kissoja ei mainitakaan, tässä Raamatun kohdassa ihmiselle annetaan kuitenkin valta kohdella eläimiä, siis: *kaikkia* eläimiä mielensä mukaan. Pohjimmiltaan tämän voisi ajatella oikeuttavan niin eläinkokeet kuin tuotantoeläinten kasvatuksen kaikissa muodoissaan. Jo yksinkertaisen ihminen–eläin-vastakkainasettelun tarkoituksena on tehdä selväksi, että ”eläin” on ”ei-ihminen”, niin sanotusti ”epäinhimillinen”, *hors l’humanité*, jolta puuttuvat lähes kaikki ”ihmistä” määrittävät ominaisuudet – ymmärrys, kieli, moraali, kyky politiikkaan, kuten ainakin Platon painottaa. Ja siltä, jolta nämä ominaisuudet puuttuvat, puuttuvat myös kaikki ihmisille muuten kuuluvat oikeudet.

Toinen tie johtaa kysymykseen, eikö yhtäläisyyksiä sittenkin ole enemmän kuin yleensä oletetaan. Ehkä eläimet ovat sittenkin järkeviä ja täysin kykeneviä kommunikaatioon jopa ihmisten kanssa. ”Jos leikin kissani kanssa, kuka tietää, eikö se pikemminkin leiki minun kanssani?” kysyi jo filosofi Michel de Montaigne (1533–1592). ”Me temppuilemme vuorotellen toisillemme. Minä osaan aloittaa ja lopettaa mieleni mukaan, ja niin sekin osaa.” Montaigne uskoi kissoilla olevan kielellisiä kykyjä ja ajattelutaitoja, joita muuten pidetään ainoastaan ”inhimillisinä”. Mutta: ”Ei ole vielä selvitetty, kumman vika on, ettemme ymmärrä toisiamme, sillä me ymmärrämme niitä yhtä vähän kuin ne ymmärtävät meitä.” Siitä, että kissat puhuvat eri kieltä kuin me, seuraa kuitenkin oikeastaan vain, että meidän täytyy nähdä enemmän vaivaa oppiaksemme kyseisen kielen.

KUULUISAT KISSAT JA HEIDÄN IHMISENSÄ

sisältää kolmekymmentä viihdyttävää tarinaa kissoista ja heidän kuuluisista isännistään ja emännistään, jotka ovat menestyneet erilaisilla luovuuden aloilla. Ihmiskuuluisuuksista mukana kirjassa ovat mm. Haruki Murakami, Frida Kahlo, Freddie Mercury, Winston Churchill, Charles Bukowski, Gustav Klimt, Isaac Newton, T. S. Eliot, Patricia Highsmith ja Doris Lessing.

Andreas Schlieper ja **Heike Reinecke** ovat keränneet mielenkiintoisia tarinoita ja anekdootteja kuuluisten karvapalleroiden ja heidän kaksijalkaisten purkinavaajiensa elämästä. Tiesitkö esimerkiksi, että Ernest Hemingway kasvatti kissoja, joilla oli normaalikatteja enemmän varpaita, ja rakensi niille Key Westin kotiinsa oman kerroksen? Tai että Rosa Luxemburgin kissa Mimi tykkäsi tapella Lenin-nimisen kollin kanssa, mutta istui ruokapöydässä esimerkiksi hyvätapaisesti ihmisten kanssa aterioidessaan?

ISBN 978-952-279-830-5

K1 99.1

www.bazar-pukkamis.fi